

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A TREIA

HOTĂRÂREA
din 16 iulie 2015
În Cauza Samoilă împotriva României
(Cererea nr. 19994/04)
Strasbourg

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În Cauza Samoilă împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, președinte, Luis López Guerra, Ján Šikuta, Kristina Pardalos, Johannes Silvis, Iulia Antoanella Motoc, Branko Lubarda, judecători, și Marialena Tsirli, grefier adjunct de secție, după ce a deliberat în camera de consiliu, la 23 iunie 2015, pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 19994/04 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Gheorghe Samoilă („reclamantul”), a sesizat Curtea la 10 mai 2004, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agentul guvernamental, domnul R. H. Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul se plânge în special că dreptul său de acces la o instanță, garantat prin art. 6 § 1 din Convenție, a fost încălcat, în esență, în cadrul procedurii colective în cursul căreia i-a fost anulată cererea privind declarația de creanță. Acesta se plânge, printre altele, că a fost citat prin publicitate, că s-a confruntat cu o anumită incertitudine legată de data-limită a plății a taxelor judiciare de timbru pe care le avea de plătit pentru înregistrarea declarației sale de creanță, precum și că nu a beneficiat de examinarea efectivă a recursului său.

4. La 14 iunie 2010, cererea a fost comunicată Guvernului.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamantul s-a născut în 1930 și locuiește în Constanța.

6. Reclamantul este pensionar. Acesta era titularul unui certificat de economii la Cooperativa de Credit - Banca Populară Română (denumită în continuare „societatea debitoare”), care a intrat în insolvență. Sumele înscrise în certificat totalizau 7 630 345 lei românești vechi (ROL).

7. În octombrie 2001 s-a declanșat procedura lichidării judiciare împotriva societății debitoare, înregistrată cu nr. 2737/2001 la Tribunalul București.

În cadrul procedurii, lichidatorul judiciar desemnat a depus, pentru ședința din 20 noiembrie 2001, raportul lunar de activitate. În raport, făcând trimitere la cerințele art. 87 și următoarele din Legea nr. 64/1995 privind procedura reorganizării judiciare și a lichidării judiciare („Legea nr. 64/1995”), lichidatorul a invocat, printre altele, imposibilitatea de a proceda la notificări individuale pentru fiecare din cei circa 60 000 de creditori, majoritatea acestora fiind mici deponenți persoane fizice. În baza

practicii judiciare în cazuri similare, lichidatorul judiciar a propus să li se comunice creditorilor, prin publicitate, condițiile de trimitere a declarațiilor lor de creanță, în special prin publicarea într-un ziar de mare tiraj și cu difuzare pe scară largă, prin comunicate difuzate la radio și televiziune, precum și prin afișare vizibilă în toate agențiile locale ale societății debitoare.

8. În ședința din 20 noiembrie 2001, lichidatorul judiciar a reiterat oral propunerea de a notifica creditorilor, prin posturile de radio și televiziune naționale, necesitatea de a depune declarațiile lor de creanță. Prin încheierea pronunțată în aceeași zi, Tribunalul București a confirmat raportul lunar de activitate prezentat de lichidatorul judiciar.

9. La 25 ianuarie 2002, reclamantul a completat și a trimis o declarație de creanță precompletată pentru suma de 7 630 345 ROL, sus-menționată, anexând la aceasta probe în susținerea cererii sale. În declarația de creanță, reclamantul a precizat că anexează la aceasta un timbru judiciar de 10 000 ROL și că nu putea onora momentan obligația de a plăti taxele judiciare de timbru în cuantum de 300 000 ROL. Reclamantul a solicitat ca cea din urmă sumă să se compenseze din suma de bani pe care considera că i-o datorează societatea debitoare; acesta a mai solicitat să fie citat să compare în fața Tribunalului București.

10. Conform procedurii instituite de lichidatorul judiciar, care a fost comunicată creditorilor în cauză – inclusiv reclamantului – prin intermediul a două anunțuri publicate în cotidianul *Adevărul* în edițiile din 15 și 17 aprilie 2002, înscrierea în tabelul de creanțe al societății debitoare nu putea fi luată în considerare în cazul nedepunerii la dosar, până la data de 19 aprilie 2002 cel târziu, a dovezilor plății taxelor judiciare de timbru datorate.

11. Prin hotărârea din 28 mai 2002, pronunțată în dosarul nr. 2737/2001, Tribunalul București a anulat, pentru neplata taxelor judiciare de timbru, cererea reclamantului privind declarația sa de creanță. Tribunalul a menționat anunțurile publicate în cotidianul *Adevărul* și a adăugat că documentele și taxele judiciare de timbru care trebuiau anexate la declarațiile de creanță au fost indicate în afișajul de la tribunal și de la agențiile locale ale societății debitoare.

Hotărârea sus-menționată, care putea fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la data comunicării ei către părți, a fost afișată public la sediul Tribunalului București. La 15 noiembrie 2002, instanța a autorizat lichidatorul judiciar să informeze publicul despre acest afișaj printr-un anunț în cotidianul *Adevărul*. Anunțul a fost publicat la 17 noiembrie 2002 și se limita la a-i informa pe creditorii societății debitoare că în data de 28 mai 2002 s-a pronunțat o hotărâre și că acesta este afișată la tribunal.

12. Fără să fi primit citație din partea autorităților și, potrivit afirmațiilor sale, fără să fi avut cunoștință nici despre data-limită pentru plata taxelor judiciare de timbru datorate și nici despre desfășurarea procedurii, reclamantul a plătit în data de 24 iunie 2002 taxele judiciare de timbru de 300 000 ROL, iar în data de 12 februarie 2003 a trimis Tribunalului București dovada plății.

Reclamantul susține că, neprimind răspuns de la tribunal, în martie și mai 2003 a trimis mai multe scrisori ministrului justiției, președintelui României și guvernului pentru a se informa asupra stadiului procedurii îndreptate împotriva societății debitoare.

13. În cadrul recursului declarat de alți creditori, prin hotărârea definitivă din 24 iunie 2003, Curtea de Apel București a confirmat, în parte, hotărârea din 28 mai 2002, sus-menționată, inclusiv cu privire la anularea cererilor privind declarațiile de creanță neînsoțite de taxele judiciare de timbru datorate, și a casat cu trimitere restul hotărârii în privința celorlalte părți ale procedurii.

14. În răspunsul la scrisoarea reclamantului din 13 octombrie 2003, Tribunalul București l-a informat pe reclamant de anularea cererii sale pe motiv de neplată a taxelor judiciare de timbru la data indicată în cotidianul *Adevărul*, precum și de posibilitatea de a declara recurs la Curtea de Apel București împotriva hotărârii din 28 mai 2002, sus-menționată. Reclamantul a primit scrisoarea tribunalului la 27 octombrie 2003.

15. La 4 decembrie 2003, prin scrisoare recomandată, reclamantul a trimis Tribunalului București cererea de recurs împotriva hotărârii din 28 mai 2002, sus-menționată, spre a fi transmisă Curții de Apel București. Neprimind nici confirmare de primire, nici citație, la 15 martie 2004 reclamantul a reiterat cererea adresată Tribunalului București, iar la 25 august și 27 octombrie 2004 a adresat întrebări legate de cerere Curții de Apel București.

16. La 28 octombrie 2004, Curtea de Apel București l-a informat pe reclamant că cererea sa de recurs împotriva hotărârii din 28 mai 2002 a Tribunalului București, datată 15 martie 2004, a fost transmisă la 29 septembrie 2004 și a fost inclusă în dosarul aferent procedurii lichidării judiciare îndreptate împotriva societății debitoare, înregistrat cu nr. 1794/2002. Instanța l-a informat totodată despre data următoarei ședințe, respectiv 5 noiembrie 2004.

17. Prin hotărârea definitivă din 5 noiembrie 2004, pronunțată în dosarul nr. 1794/2002, sus-menționat, Curtea de Apel București s-a pronunțat cu privire la recursul declarat la 22 februarie 2002 de 12 societăți comerciale împotriva hotărârii din 12 februarie 2002 pronunțate în dosarul nr. 2737/2001; instanța a constatat că perimarea cererii de chemare judecată, cauza fiind suspendată din data de 2 aprilie 2004 în conformitate cu art. 155¹ din Codul de procedură civilă (C. proc. civ.).

18. La 23 noiembrie 2004, Curtea de Apel București l-a informat pe reclamant despre hotărârea din

5 noiembrie 2004, sus-menționată, și – la cererea acestuia – i-a transmis o copie în data de 28 februarie 2005.

Reclamantul nu apărea ca parte la procedură și numele său nu apărea în dispozitivul hotărârii, care menționa exclusiv cele 12 societăți comerciale care au declarat recurs la 22 februarie 2002.

II. Dreptul și practica interne relevante

19. Înainte de a fi abrogat prin Ordonanța Guvernului nr. 38/2002 (*Ordonanța nr. 38/2002*), publicată și intrată în vigoare la 2 februarie 2002, art. 87 din Legea nr. 64/1995 prevedea că lichidatorul va trimite fiecărui creditor o notificare în care va preciza termenul limită pentru înregistrarea creanțelor împotriva debitorului și cerințele legale pentru ca ele să poată fi luate în considerare.

Ordonanța nr. 38/2002 a introdus art. 6¹ în Legea nr. 64/1995. Dispoziția prevedea că citarea părților, precum și comunicarea sau notificarea oricărui alt act de procedură se fac, de regulă, în condițiile prevăzute la art. 85-94 din Codul de procedură civilă. Prin excepție, îndeplinirea actelor menționate se va face prin publicitate, în condițiile art. 95 din Codul de procedură civilă, în cazuri extraordinare sau în cazul convocării adunării creditorilor, dacă există un număr extrem de ridicat de creditori.

Legea nr. 64/1995 a fost abrogată prin Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, intrată în vigoare la 20 iulie 2006, care prevedea că citarea părților, precum și comunicarea oricăror acte de procedură, ca și comunicarea hotărârilor pronunțate de instanțe se efectuează prin *Buletinul procedurilor de insolvență*.

20. Codul de procedură civilă, care a fost înlocuit de Noul Cod de procedură civilă, intrat în vigoare la 15 februarie 2013, prevedea următoarele dispoziții relevante în prezenta cauză.

Pe de o parte, art. 86 și art. 92 reglementau procedura citării personale a părților la procedură. Articolele au fost prezentate în Cauza *S.C. Raisa M. Shipping S.R.L. împotriva României* (nr. 37576/05, pct. 18, 8 ianuarie 2013).

Pe de altă parte, art. 95 C. proc. civ. era formulat astfel:

„Când reclamantul învederează că, deși a făcut tot ce i-a stat în putință, nu a izbutit să afle domiciliul pârâtului, președintele instanței va dispune citarea acestuia prin publicitate.

Citarea prin publicitate se face afișându-se citația la ușa instanței. Citația se publică și în Monitorul Oficial al României sau într-un ziar mai răspândit, în cazurile în care președintele tribunalului sau completului de judecată apreciază că o asemenea măsură este necesară.

Afișarea, precum și publicarea citației în Monitorul Oficial sau într-un ziar mai răspândit se fac cu cel puțin 15 zile înainte de data fixată pentru judecată. [...]”

21. Art. 155¹ C. proc. civ. prevedea că atunci când constată că desfășurarea normală a procesului este împiedicată din vina părții reclamante, prin neîndeplinirea obligațiilor prevăzute de lege ori stabilite în cursul judecării, instanța poate suspenda judecata. De asemenea, art. 248 C. proc. civ. prevedea primirea de drept a oricărei cereri de chemare în judecată dacă a rămas în nelucrare din vina părții timp de un an. În materie comercială, termenul de primare este de șase luni.

Art. 301 C. proc. civ. prevedea că termenul de recurs este de 15 zile de la comunicarea hotărârii, dacă legea nu dispune altfel.

22. Dispozițiile relevante, în speță, privind plata taxelor judiciare de timbru, astfel cum erau în vigoare la vremea faptelor, sunt descrise în hotărârea *Iorga împotriva României* (nr. 4227/02, pct. 22-25, 25 ianuarie 2007).

De altfel, art. 20 din Legea nr. 146/1997 cu privire la taxele judiciare de timbru, în formularea anterioară modificării aduse prin Legea nr. 195/2004, prevedea următoarele:

Art. 20

„(1) Taxele judiciare de timbru se plătesc anticipat.

(2) Dacă taxa judiciară de timbru nu a fost plătită în cuantumul legal, în momentul înregistrării acțiunii sau cererii, ori dacă, în cursul procesului, apar elemente care determină o valoare mai mare, instanța va pune în vedere petentului să achite suma datorată până la primul termen de judecată. (...)

(3) Neîndeplinirea obligației de plată până la termenul stabilit se sancționează cu anularea acțiunii sau a cererii.

(4) Dacă în momentul înregistrării sale acțiunea sau cererea a fost taxată corespunzător obiectului său inițial, dar a fost modificată ulterior, ea nu va putea fi anulată integral, ci va trebui soluționată, în limitele în care taxa judiciară de timbru s-a plătit în mod legal.”

I. Cu privire la excepția preliminară a Guvernului întemeiată pe nerespectarea termenului de șase luni

23. Guvernul invocă nerespectarea, de către reclamant, a termenului de șase luni. În baza hotărârilor *Atkin împotriva Turciei* (nr. 39977/98, pct. 34, 21 februarie 2006) și *Baka împotriva României* (nr. 30400/02, pct. 56, 16 iulie 2009), Guvernul precizează că reclamantul era obligat să urmărească desfășurarea procedurii și soluția pronunțată de instanțele interne cu privire la cererea sa; Guvernul susține că reclamantul a dat dovadă de lipsă de diligență în acest sens. Guvernul consideră că reclamantul este răspunzător pentru întârzierile la plata taxelor judiciare de timbru datorate, precum și pentru întârzierile în a lua cunoștință de hotărârea din 28 mai 2002 a Tribunalului București și în depunerea cererii sale de recurs împotriva hotărârii respective. Acesta adaugă că, în cazul reclamantului, hotărârea sus-menționată a rămas definitivă la împlinirea termenului de 15 zile în urma publicării ei în cotidianul *Adevărul*, respectiv la 3 decembrie 2002. Potrivit Guvernului, chiar și admitând că reclamantul a luat cunoștință de hotărârea respectivă abia la 27 octombrie 2003, recursul declarat de reclamant cel mai devreme în data de 4 decembrie 2003 era tardiv și, în consecință, nu ar putea avea vreun efect asupra calculării termenului de șase luni.

24. Reclamantul contestă în esență aceste argumente: acesta pune în discuție procedura de notificare și citare, pe care o consideră necorespunzătoare și imprevizibilă, și amintește numărul mare de demersuri pe care le-a făcut pentru a se interesa despre desfășurarea procedurii împotriva societății debitoare.

25. Curtea consideră că excepția Guvernului este strâns legată de fondul capătului de cerere întemeiat de reclamant pe art. 6 § 1 din Convenție, astfel încât este necesar să fie conexată cu fondul.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 § 1 din Convenție

26. Reclamantul se plânge de atingerea adusă dreptului său de acces la o instanță prin faptul că instanțele i-au anulat cererea privind declarația de creanță. Acesta contestă totodată mijloacele de citare și de notificare prin afișare sau în presă folosite în cadrul procedurii lichidării judiciare pe motiv că acestea nu i-au asigurat accesul efectiv la informațiile necesare pentru a putea să participe la procedură și să cunoască termenele de plată a taxelor judiciare de timbru și de declarare a recursului. Reclamantul adaugă că s-a adus de asemenea atingere dreptului său de acces la o instanță prin hotărârea definitivă din 5 noiembrie 2004 deoarece Curtea de Apel București nu a realizat o examinare efectivă a recursului său. Reclamantul invocă în esență art. 6 § 1 din Convenție, a cărui parte relevantă în speță este redactată după cum urmează:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil. [...]”

A. Cu privire la admisibilitate

27. Guvernul susține în primul rând că reclamantul se plânge de o atingere adusă dreptului său de acces la o instanță bazată pe lipsa informațiilor din partea instanțelor cu privire la datele relevante în desfășurarea procedurii în litigiu, nu pe cuantumul taxelor judiciare de timbru pe care era obligat să le plătească pentru înregistrarea declarației sale de creanță. De asemenea, Guvernul susține că, și în ipoteza că reclamantul ar fi formulat acest capăt de cerere, acesta ar fi trebuit respins pe motivul absenței calității de victimă. Guvernul observă că reclamantul nu a menționat, în cursul procedurii interne, imposibilitatea financiară de a plăti taxele judiciare de timbru pentru a solicita acordarea de scutiri sau amânări pentru plata taxelor judiciare de timbru, în conformitate cu art. 75–77 C. proc. civ., și nici faptul că a achitat totuși taxele judiciare de timbru în data de 24 iunie 2002.

28. Reclamantul nu a prezentat observații cu privire la acest aspect.

29. Curtea observă, așa cum a remarcat Guvernul în mod corect, că deși reclamantul s-a referit pe scurt în expunerea situației de fapt la imposibilitatea de a plăti taxele judiciare de timbru la data depunerii declarației de creanță, reclamantul nu a formulat un capăt de cerere în acest sens, plângându-se doar de aspectele rezumate la pct. 26 *supra*. Prin urmare, Curtea consideră că nu este necesar să soluționeze această excepție preliminară a Guvernului, care se referă la o chestiune pe care reclamantul nu i-a sesizat-o.

Constatând, în plus, că acest capăt de cerere al reclamantului nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție și nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate, Curtea îl declară admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

30. Guvernul observă că scopul dispozițiilor, relevante în speță, din Legea nr. 64/1995 (inclusiv art. 6¹) și din Codul de procedură penală era de a accelera și simplifica procedura lichidării judiciare, asigurând totodată notificarea informațiilor necesare către creditori. De asemenea, în ședința din 20 noiembrie 2001, judecătorul-sindic a validat raportul lunar de activitate a lichidatorului judiciar, inclusiv propunerea de a realiza notificarea creditorilor prin publicitate (prin publicarea într-un cotidian de mare tiraj, prin comunicate difuzate la radio și la televiziune, precum și prin afișare în agențiile locale ale societății debitoare). Potrivit Guvernului, mijloacele folosite pentru notificarea respectivă au fost eficiente, având în vedere faptul că reclamantul a avut cunoștință de existența procedurii lichidării judiciare și de cuantumul taxelor judiciare de timbru datorate, precum și faptul că a putut trimite declarația de creanță în termenul stabilit. Guvernul consideră că reclamantul avea obligația să verifice afișarea de la sediul instanței ori să consulte cotidianul *Adevărul* și că această obligație nu poate fi considerată excesivă.

31. În opinia Guvernului, autoritățile judiciare au respectat dispozițiile legale în materie adoptând măsuri conforme cu principiul proporționalității, inclusiv în ceea ce privește informarea reclamantului cu privire la taxele judiciare de timbru datorate sau la pronunțarea hotărârii din 28 mai 2002 a Tribunalului București, informație notificată părților prin afișare la sediul instanței și prin publicarea, la 17 noiembrie 2002, a unui anunț în cotidianul *Adevărul*.

32. Referitor la pretinsa absență a examinării efective a recursului reclamantului împotriva hotărârii din 28 mai 2002, sus-menționate, Guvernul face trimitere la faptele relevante în speță, observă că alte recursuri împotriva hotărârii sus-menționate au făcut obiectul hotărârii din 24 iunie 2003, înainte chiar ca reclamantul să declare propriul recurs, și susține că hotărârea din 5 noiembrie 2004 a Curții de Apel București a constatat perimarea judecății în privința recursului reclamantului.

33. Reclamantul a replicat că este în vârstă, că nu a avut posibilitatea de a plăti integral taxele judiciare de timbru la data depunerii declarației de creanță și că a solicitat expres în declarație să fie citat în fața Tribunalului București. Acesta adaugă că nu a fost chemat în fața tribunalului nici pentru plata taxelor judiciare de timbru datorate, nici pentru a urmări procedura, cu toate că – în opinia sa – dispozițiile legale relevante în speță, inclusiv art. 20 din Legea nr. 146/1997, prevedeau citația. Acesta susține că nu știa că notificările s-au realizat prin publicare în aprilie 2002 în cotidianul *Adevărul*, pe care nu îl citea, și că se aștepta mai degrabă la comunicări transmise la radio sau la televiziune. De asemenea, acesta menționează numeroasele demersuri pe care le-a făcut pentru a se interesa de desfășurarea procedurii, mai ales în 2003 și 2004, demersuri cărora autoritățile le-au dat adesea curs cu întârziere.

2. Motivarea Curții

34. Curtea observă că reclamantul denunță modul de citare și notificare folosit în cazul său în procedura îndreptată împotriva societății debitoare, precum și neexaminarea recursului său de către Curtea de Apel București în hotărârea definitivă din 5 noiembrie 2004, precum și că acesta se plânge de o atingere adusă fondului dreptului său de acces la o instanță.

35. Curtea reamintește că a avut deja ocazia să examineze problema comunicării actelor de procedură din perspectiva dreptului de acces la o instanță (*S.C. Raisa M. Shipping S.R.L. împotriva României*, nr. 37576/05, pct. 29 și următoarele, 8 ianuarie 2013). De asemenea, Curtea reamintește că este în primul rând de competența autorităților naționale, în special a instanțelor, să interpreteze normele procedurale precum termenele de depunere a documentelor sau de declarare a căilor de atac. Pe de altă parte, norma referitoare la criteriile și condițiile care trebuie respectate pentru a formula un recurs vizează asigurarea bunei administrări a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Persoanele în cauză trebuie să se aștepte ca aceste norme să fie aplicate [*Maestre Sanchez împotriva Spaniei* (dec.), nr. 29608/02, 4 mai 2004]. Cu toate acestea, efectivitatea dreptului de acces la o instanță impune ca o persoană să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act ce constituie o ingerință în exercitarea drepturilor sale (*Bellet împotriva Franței*, 4 decembrie 1995, pct. 36, seria A nr. 333-B; a se vedea, de asemenea, *Cañete de Goñi împotriva Spaniei*, nr. 55782/00, pct. 34, CEDO 2002-VIII).

36. De asemenea, Curtea reamintește poziția pe care a adoptat-o în cauze având ca obiect – precum în prezenta cauză – probleme legate de normele procedurale. Astfel, Curtea a hotărât că, în cadrul examinării circumstanțelor specifice fiecărei cauze, instanțele trebuie să facă tot ce se poate aștepta în mod rezonabil de la acestea pentru a cita reclamantii și a se asigura că aceștia din urmă sunt la curent cu procedurile din care fac parte (a se vedea, *mutatis mutandis*, *S.C. Raisa M. Shipping S.R.L.*, citată anterior, pct. 30; *Miholapa împotriva Letoniei*, nr. 61655/00, pct. 31, 31 mai 2007; și *Övuş împotriva Turciei*, nr. 42981/04, pct. 48, 13 octombrie 2009). În plus, Curtea a examinat atitudinea reclamantilor înșiși, interesându-se de o eventuală lipsă de diligență a cărei răspundere o

poartă reclamanții și care ar fi determinat neînfățișarea acestora în procedurile în litigiu [*Cañete de Goñi*, citată anterior, pct. 40-42; *Maestre Sanchez*, decizia citată anterior; și *Sevillano Gonzales împotriva Spaniei* (dec.), nr. 41776/98, 2 februarie 1999]. În cele din urmă, Curtea a fost atentă la examinarea efectuată de instanțele superioare în cadrul acțiunilor introduse de reclamanți pentru a contesta citații pe care le considerau neconforme dreptului de acces la instanță [*Nunes Dias împotriva Portugaliei* (dec.), nr. 69829/01 și 2672/03, 10 aprilie 2003; și *Díaz Ochoa împotriva Spaniei*, nr. 423/03, pct. 48-50, 22 iunie 2006].

37. În speță, Curtea observă că la 20 noiembrie 2001, făcând derogare de la art. 87 din Legea nr. 64/1995 în vigoare la vremea respectivă, Tribunalul București a autorizat lichidatorul judiciar să procedeze la notificarea a zeci de mii de creditori implicați simultan, prin mai multe mijloace de publicitate (publicarea într-un cotidian de mare tiraj și cu largă răspândire, comunicate difuzate la radio și televiziune, precum și afișare vizibilă în toate agențiile locale ale societății debitoare). Se impune constatarea că reclamantul luase într-adevăr la cunoștință, la data depunerii declarației de creanță precompletate, respectiv 25 ianuarie 2002, de existența unei proceduri colective împotriva societății debitoare, precum și de cuantumul taxelor judiciare de timbru datorate, pare-se că printr-un alt mijloc de publicitate decât publicațiile în cotidianul *Adevărul*.

38. De asemenea, Curtea observă că ulterior depunerii de către reclamant a declarației sale de creanță, în care solicita să fie citat în instanță, Ordonanța nr. 38/2002 a modificat Legea nr. 64/1995, inclusiv art. 87 din lege, și a făcut trimitere specială în noul art. 6¹ din această lege la dispozițiile Codului de procedură civilă. Astfel, Curtea constată că art. 95 C. proc. civ. permitea instanței, cu titlu excepțional, să dispună citarea creditorilor prin publicitate, mai precis prin afișarea citației la ușa instanței și, dacă instanța considera necesar, prin publicarea în Monitorul Oficial sau într-un ziar mai răspândit.

39. S-ar putea ridica întrebarea dacă, în circumstanțele concrete ale prezentei cauze, având ca obiect o procedură care implică mii de creditori din toată țara și care anterior a făcut obiectul unei mai ample campanii de notificare prin publicitate, modul exact prin care s-a realizat publicitatea și termenul-limită scurt de plată indicat în cotidianul *Adevărul* în edițiile din 15 și 17 aprilie 2002 erau previzibile și puteau să asigure, într-un mod cât de poate de rezonabil, participarea reclamantului la procedura în litigiu (a se vedea, *mutatis mutandis*, *S.C. Raisa M. Shipping S.R.L.*, citată anterior, pct. 30).

40. Cu toate acestea, Curtea nu consideră necesar să examineze, în speță, chestiunea legată de primul aspect al capătului de cerere al reclamantului deoarece oricum trebuie să verifice examinarea efectuată în acest sens de instanțele superioare sesizate de reclamant prin recurs (a se vedea jurisprudența citată la pct. 36 *in fine*).

41. În această privință, Curtea observă că Guvernul invocă tardivitatea recursului, care ar fi trebuit - în opinia sa - să fie declarat încă de la data publicării hotărârii din 28 mai 2002 în cotidianul *Adevărul* în noiembrie 2002, și prin urmare tardivitatea prezentei cereri. Desigur, Curtea observă că reclamantului i s-ar putea imputa o oarecare întârziere în urmărirea desfășurării procedurii împotriva societății debitoare, din moment ce a introdus cererea de recurs abia la 4 decembrie 2003, după mai multe scrisori trimise autorităților în această privință (*supra*, pct. 12, 14 și 15). Totuși, cu privire la chestiunea respectării termenului de șase luni, având în vedere dreptul intern relevant în speță, Curtea observă că anunțul publicat la 17 noiembrie 2002 în cotidianul *Adevărul* menționa doar afișarea hotărârii din 28 mai 2002 la sediul instanței, reclamantul fiind informat de tribunal în data de 27 octombrie 2003 cu privire la motivele respingerii declarației sale de creanță, precum și de posibilitatea de a declara recurs, și asta în urma numeroaselor sale demersuri făcute în acest sens (*supra*, pct. 11 *in fine*, 14 și 21 *in fine*). Prin urmare, termenul de șase luni nu putea începe să curgă la 3 decembrie 2002 – data sugerată de Guvern –, deoarece curtea de apel trebuia să se pronunțe în hotărârea sa, pronunțată în cele din urmă la 5 noiembrie 2004, cu privire la recursul cu care fusese sesizată de reclamant și, cu această ocazie, cu privire la chestiunea eventualei tardivități a respectivului recurs în contextul specific al comunicării hotărârii din 28 mai 2002 către reclamant.

42. Prin urmare, Curtea este nevoită să examineze pe fond al doilea aspect al capătului de cerere formulat de reclamant, respectiv cel referitor la lipsa unei examinări efective de către Curtea de Apel București a recursului reclamantului (a se vedea jurisprudența citată *supra*, pct. 36 *in fine*). În această privință, Curtea reamintește că, în măsura în care persoanele fizice se adresează instanțelor cu cereri ce intră sub incidența art. 6 din Convenție și au respectat cerințele de formă, au dreptul ca instanțele să se pronunțe cu privire la cererile lor. De asemenea, aplicarea garanțiilor prevăzute la art. 6 din Convenție în privința procedurilor în fața instanțelor superioare nu poate fi condiționată de necesitatea de a stabili dacă acțiunea unui petent este fondată sau dacă pretenția sa este întemeiată sau nu, deoarece aici este vorba de o chestiune care trebuie soluționată doar în cadrul procedurilor respective (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Soffer împotriva Republicii Cehe*, nr. 31419/04, pct. 35, 8 noiembrie 2007).

43. Se impune constatarea că, în speță, recursul reclamantului a fost înregistrat corespunzător de Curtea de Apel București sub forma dosarului nr. 1794/2002 și că reclamantul a fost informat în acest

sens la 28 octombrie 2004. În hotărârea din 5 noiembrie 2004, pronunțată de curtea de apel ulterior examinării recursurilor declarate în cadrul dosarului sus-menționat, reclamantul nu apărea ca parte la procedură, iar numele său nu apărea în dispozitiv. Actul menționa exclusiv cele 12 societăți comerciale care au declarat recurs în data de 22 februarie 2002 și preciza că recursul lor se respinge din cauza perimării cererii de chemare în judecată. În această privință, Curtea observă că Guvernul nu a explicat această situație și a sugerat în schimb că recursul reclamantului ar fi fost oricum tardiv.

44. Nu este de competența Curții nici să interpreteze dreptul și practica interne, nici să examineze aplicarea lor în cazul reclamantului. Astfel, îi este suficient să constate că în hotărârea din 5 noiembrie 2004, sus-menționată, nu există nicio mențiune și nicio indicare a datei care să o poată conduce la concluzia că recursul reclamantului a fost realmente luat în considerare și examinat de Curtea de Apel București.

45. Întrucât reclamantul era îndreptățit să aibă acces efectiv la întreaga procedură și să beneficieze de toate garanțiile rezultate din principiul contradictorialității (*S.C. Raisa M. Shipping S.R.L.*, citată anterior, pct. 31), Curtea consideră, prin prisma celor de mai sus, că s-a adus o atingere chiar fondului dreptului de acces la o instanță.

46. Aceste elemente îi sunt suficiente Curții pentru a respinge excepția Guvernului întemeiată pe nerespectarea termenului de șase luni și pentru a concluziona că, în speță, a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție în ceea ce privește examinarea recursului reclamantului de către Curtea de Apel București.

III. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție

47. Reclamantul se plânge că a fost împiedicat să-și recupereze creanța, ceea ce în opinia sa constituie o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, ca urmare a anulării cererii aferente acesteia și a pretinsei lipse de acces efectiv la o instanță în cadrul procedurii împotriva societății debitoare.

48. Guvernul consideră că acest capăt de cerere este incompatibil *ratione materiae* cu dispoziția invocată de reclamant, motivând că nicio instanță nu a confirmat creanța respectivă și că reclamantul nu beneficia de un „bun” sau o „speranță legitimă” în acest sens. În subsidiar, Guvernul consideră că pretinsa ingerință respecta cerințele de la art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție și adaugă că, în orice caz, în cauze similare în care s-a constatat încălcarea art. 6 § 1 din Convenție, Curtea nu a examinat separat capătul de cerere întemeiat pe art. 1 sus-menționat.

49. Creanța reclamantului, a cărei realizare era supusă unor condiții de procedură și trebuia să fie validată în cadrul procedurii lichidării judiciare, nu era stabilită suficient, în opinia Curții, pentru a se interpreta ca fiind o „valoare patrimonială” necesitând protecția oferită de art. 1 din Protocolul nr. 1. Prin urmare, trebuie admisă excepția Guvernului.

50. Rezultă că acest capăt de cerere este incompatibil *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției în sensul art. 35 § 3 lit. a) și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 4.

IV. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

51. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

52. Reclamantul solicită, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material pe care susține că l-a suferit, o sumă echivalentă cu cea depusă la societatea debitoare, adică 7 630 345 ROL. Acesta solicită totodată 10 000 euro (EUR) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral pe care consideră că l-a suferit.

53. Guvernul solicită Curții să nu îi acorde nicio sumă reclamantului cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material, considerând că acesta nu dispune de un „bun” sau o „speranță legitimă” de a recupera suma în litigiu în cadrul procedurii împotriva societății debitoare. De asemenea, Guvernul consideră că suma solicitată cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral este excesivă și că o constatare a încălcării ar putea constitui, în sine, o reparație corespunzătoare a prejudiciului moral pretins.

54. Curtea nu observă nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material pretins și respinge această cerere. În schimb, consideră că trebuie să i se acorde

reclamantului suma de 3 600 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

55. Reclamantul nu solicită rambursarea cheltuielilor de judecată.

C. Dobânzi moratorii

56. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive,
în unanimitate,
CURTEA:

1. unește cu fondul excepția întemeiată pe nerespectarea, de către reclamant, a termenului de șase luni și o respinge;
2. declară cererea admisibilă în privința capătului de cerere întemeiat pe art. 6 § 1 din Convenție privind dreptul de acces la o instanță și inadmisibilă în privința celorlalte capete de cerere;
3. hotărăște că a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție în privința examinării recursului reclamantului de către Curtea de Apel București;
4. hotărăște că nu se impune examinarea pe fond a capătului de cerere întemeiat pe art. 6 § 1 din Convenție sub aspectul modului de citare și notificare folosit în cazul reclamantului în procedura împotriva societății debitoare;
5. hotărăște:
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerei definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, suma de 3 600 EUR (trei mii șase sute de euro), care trebuie convertită în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
6. respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 16 iulie 2015, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulamentul Curții.

PREȘEDINTE,
JOSEP CASADEVALL

Grefier
Marialena Tsirli

adjunct,